

Druk wypukły.

Techniki artystyczne/warsztatowe

Drzeworyt – technika graficzna należąca do druku wypukłego. Drzeworytem nazywa się również odbitkę uzyskaną tą techniką.

W technice tej używana jest deska, na którą nanosi się rysunek, a następnie przy pomocy specjalnych narzędzi wycina się tło, które na odbitce będzie białe. Pozostawione wypukłe miejsca będą drukowały. Klocek pokrywa się farbą drukarską i odbija na papierze.

Drzeworyt, w zależności od przygotowanego klocka i sposobu jego wycinania, dzieli się na:

drzeworyt wzdłużny (langowy) – używana jest deska cięta wzdłuż pnia, w efekcie czego słoje i włókna biegną równolegle do krawędzi deski; tło wycinane jest dłutami i nożami w miękkim drewnie (lipa, jabłoń, świerk),

drzeworyt poprzeczny (sztorcowy) – używana jest deska cięta w poprzek pnia, składająca się z posklejanych małych klocków. Całość klocka cięta jest rylcem w twardym drewnie (bukszpan, dzika grusza).

Inne rodzaje drzeworytu:

drzeworyt groszkowy (śrutowy) – powstał w XV wieku, stosowany na terenie Niemiec i Niderlandów; formę uzyskuje się przy pomocy puncy dającej efekt tekstury;

drzeworyt tonowy (białoryt) – powstaje na zasadzie negatywu – druk odbywa się białą farbą na czarnym tle, stosowany np. przez Altdorfera;

drzeworyt faksymilowy – używany do tworzenia szczegółowych reprodukcji, szczególnie rysunków, gdyż dawał efekt swobodnych linii;

chiaroscuro (drzeworyt światłocieniowy) – pojawił się w XVI w. we Włoszech i Niemczech; uzyskuje się go z dwóch matryc (czarny kontur linearny to jedna płyta, druga to obszary światła – druk szrafirunkowy jasną farbą) oraz barwionego papieru (który jest trzecim walorem – półcieniem).

Przykład przygotowania drzeworytu:

<https://www.youtube.com/watch?v=BAaR9UHsUA0>

wykonywanie odbitki: <https://www.youtube.com/watch?v=2MfrW9rWMYA>

Linoryt

Linoryt – technika graficzna należąca do technik druku wypukłego, również odbitka uzyskana tą techniką.

Linoryt podobny jest do drzeworytu wzdłużnego (langowego) z tą różnicą, że rysunek zamiast w drewnie żłobi się w linoleum. Jest ono łatwe do obróbki i odporne na uszkodzenia, a rycie możliwe we wszystkich kierunkach. Do opracowania matrycy używa się dłut, noży i innych narzędzi umożliwiających cięcie materiału. Odbitki wykonuje się na prasie ręcznej lub za pomocą kostki introligatorskiej.

Definicja na wiki:

Przykład wykonywania linorytu:

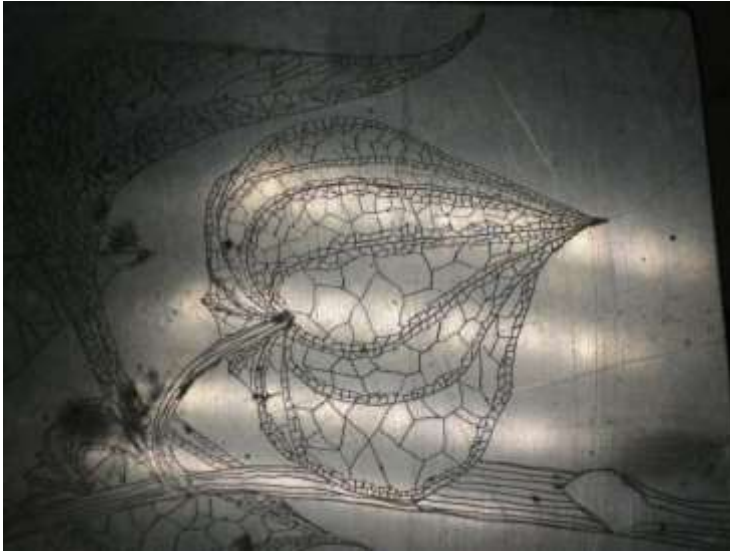
<https://www.youtube.com/watch?v=MfYr3FtpAsY>

Metaloryt – technika graficzna druku wypukłego, w której forma drukowa wykonana z płyty metalowej.

Ze względu na sposób opracowania płyty metaloryty można podzielić na cięte i trawione. Metoda cięcia metalu jest w druku wypukłym rzadko stosowana, ze względu na dostępność tańszych i łatwiejszych w obróbce materiałów. Metoda trawienia jest bardziej powszechna – płyta jest trawiona jak w technice akwaforty, z tym że odbitkę wykonuje się pokrywając farbą wypukłe elementy.

<https://www.youtube.com/watch?v=uXGaFQocsXY>

Gipsoryt

Gipsoryt — technika graficzna druku wypukłego, w której matryca wykonana jest z gipsu; także odbitka wykonana tą techniką. Gipsoryty wykonywane są od XIX wieku. Technika została opisana przez francuskiego grafika Maxime Lalanne (1827–1886). Na nowo odkryta i rozwijana była w latach 30. XX wieku w paryskim studiu graficznym Atelier 17 założonym przez Stanleya Williama Haytera.

Płytę gipsową odlewa się na szklanej płycie, przy dużych formatach wzmacnia paskami płótna lub gazy. Niektórzy graficy wyschnięty gips pokrywają spirytusowym roztworem szelaku, aby go utwardzić i zmniejszyć chłonność. Ze względu na miękkość materiału opracowanie matrycy jest dość łatwe. Rysunek wycinany jest rylcem, dłutem, nożem, chwiejakiem i innymi narzędziami stosowanymi w grafice. Ze względu na znaczną kruchość płyty gipsowej odbitki wykonuje się bez użycia prasy.

Odmianą tej techniki jest **gipsoryt pozytywowy**. Polega na przygotowaniu rysunku w materiale stanowiącym formę odlewniczą (negatyw), z którego odlewa się następnie formę drukową (pozytyw). Do tej metody stosowany jest np. воск lub parafina – na ogrzanej płycie wylewa się stopiony воск, a po jego zastygnięciu wycina rysunek. Po odlaniu płyty gipsowej możliwe jest dokonanie retuszy.

<https://www.youtube.com/watch?v=8IaoHfAe9xg>

